

ŠTÁTNA ŠKOLSKÁ INŠPEKCIA
úsek inšpekčnej činnosti
Staré grunty 52, 841 04 Bratislava 4

Správa
o stave a úrovni pedagogického riadenia, procesu a podmienok výchovy a vzdelávania
na gymnáziu v školskom roku 2014/2015 v SR

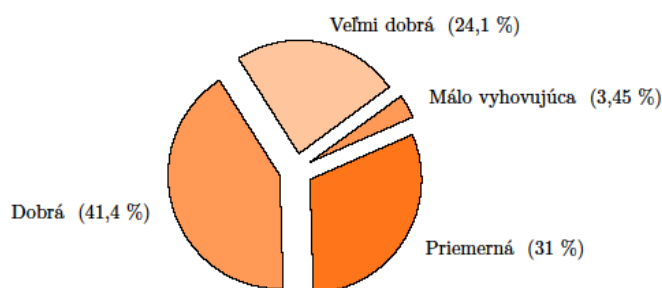
Stav a úroveň pedagogického riadenia, výchovno-vzdelávacieho procesu a podmienok výchovy a vzdelávania boli v školskom roku 2014/2015 kontrolované komplexnými inšpekciami v **29** gymnáziách (G), čo predstavuje 11,9 % z celkového počtu G v SR. Medzi kontrolovanými školami bolo **1** G súkromné, **6** G cirkevných, **2** G s vyučovacím jazykom maďarským a **2** G s bilingválnou slovensko-anglickou sekciov.

Žiaci kontrolovaných škôl sa vzdelávali v štvorročnej, osemročnej a bilingválnej forme vzdelávania v študijných odboroch 7902 J (7902 5) gymnázium, 7902 J 74 (7902 5 74) gymnázium – bilingválne štúdium, 7902 J 77 (7902 5 77) gymnázium – šport a 7902 5 76 gymnázium – telesná výchova. Hodnotenie G vychádzalo z hospitácií na vyučovacích hodinách, zovšeobecnených zistení z dotazníkov zadaných riaditeľom škôl, ostatným pedagogickým zamestnancom a žiakom. Informácie tvoriace podklady pre hodnotenie vychádzali z prehliadky priestorov škôl a ich vybavenia, riadených rozhovorov so žiakmi a pedagogickými zamestnancami, ale aj pedagogickej a ďalšej dokumentácie školy.

RIADENIE ŠKOLY

V 29 subjektoch sa v oblasti riadenia kontrolovali ŠkVP, pedagogické riadenie, vnútorný systém kontroly a hodnotenia, klíma a kultúra školy a služby školy. Riadenie školy bolo na veľmi dobrej úrovni v 7 G, na dobrej v 12 G, na priemernej v 9 G a na málo vyhovujúcej úrovni v 1 G¹.

Graf č. 1 *Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia riadenia*

Pozitívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti riadenia škôl

- vysoká odbornosť vyučovania vytvárajúca predpoklady pre zabezpečenie kvalitného vzdelávania a výchovy
- priaznivá klíma a kultúra škôl
- poskytovanie kvalitných služieb školy
- záujem žiakov o školské a mimoškolské aktivity a veľmi dobrá úroveň ich realizácie

¹ Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

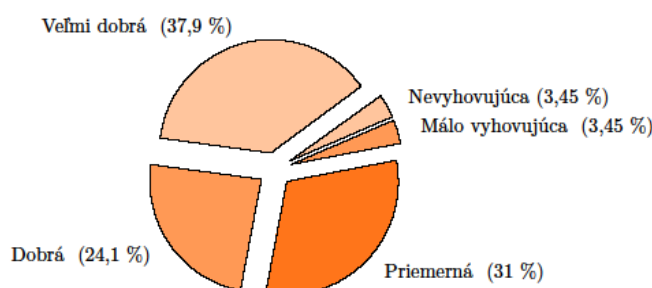
Negatívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti riadenia škôl

- nízka efektivita systému vnútornej kontroly a hodnotenia zamestnancov ako výsledok nedôslednosti jej vykonávania
- nedostatočná a často formálna práca predmetových komisií

Školský vzdelávací program

Školské vzdelávacie programy (ŠkVP) vychádzali zo štátnych vzdelávacích programov (ŠVP) pre stupeň vzdelania ISCED 2A a ISCED 3A. Celkové hodnotenie vypracovania ŠkVP bolo na dobrej úrovni (79,18 %). Úroveň vypracovaného ŠkVP bola hodnotená ako veľmi dobrá v 11 G, ako dobrá v 7 G, ako priemerná v 9 G. Málo vyhovujúcu úroveň malo 1 G² a nevyhovujúcu tiež 1 G³. ŠkVP týchto 2 škôl neumožňovali realizovať výchovu a vzdelávanie v súlade s princípmi a cieľmi výchovy a vzdelávania.

Graf č. 2 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia školských vzdelávacích programov (29 G)

Pozitívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- stanovenie cieľov výchovy a vzdelávania vychádzajúcich z vlastných tradícií, analýzy školského prostredia a spoločenských potrieb

Negatívne zistenia z kontrolovaných školských vzdelávacích programov

- nevypracovanie učebných osnov, nedostatočné rozpracovanie učebných osnov v 45 % škôl
- absencia vlastných poznámok k učebným plánom alebo ich nedostatočné rozpracovanie v 28 % škôl
- nerealizácia a nezpracovanie prierezových tém do učebných osnov v 31 % subjektov

Vypracovanie ŠkVP nevyhovovalo požiadavkám na **štruktúru** v 8 G (27,6 %), v ktorých neboli jednotlivé súčasti v súlade so štátnym vzdelávacím programom (ŠVP). Ich obsah bol nekonkrétny a výchova a vzdelávanie v nich neboli v plnej miere zosúladené s požiadavkami rámcového učebného plánu (RUP) a obsahových a výkonových štandardov vyučovaných predmetov. Najčastejšie chýbali podmienky ukončovania výchovy a vzdelávania (20,6 %). V 1 G⁴ uvádzali možnosť uznania jazykového certifikátu ako náhrady maturitnej skúšky z cudzieho jazyka, čo je v rozpore s platným právnym predpisom. V 3 G⁵ ŠkVP svojim vypracovaním nespĺňal úlohu strategického dokumentu školy.

Väčšina škôl (89,6 %) mala stanovené **vlastné ciele** výchovy a vzdelávania orientované na prípravu na ďalšie štúdium v intenciách aktuálnych trendov vo vzdelávaní, vrátane moderného jazykového vzdelania a cirkevné G sa sústreďovali na budovanie

² Gymnázium A. Sládkoviča, M. R. Štefánika 8, Krupina

³ Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

⁴ Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

⁵ Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zseléz; Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

kresťanského hodnotového systému. Pozitívom v 1 subjekte⁶ bola kontrola napĺňania strategických cieľov sebahodnotením s využitím vlastných hodnotiacich nástrojov.

Zadefinovanie podmienok ukončovania štúdia a získania dokladu o dosiahnutom vzdelaní chýbalo v ŠkVP 6 G⁷.

Učebné plány (UP) boli vypracované v súlade s RUP v 75,8 % škôl. Nedostatky sa vyskytovali v absencii alebo neúplnosti rozpracovania vlastných poznámok k UP, niekedy v ich nejednoznačnosti. Na väčšine škôl sa predmety zaraďovali do vzdelávacích oblastí, voliteľné predmety sa využívali v súlade s profiláciami škôl najviac na vyučovanie cudzích jazykov a posilnenie dotácie predmetov pripravujúcich žiakov na ďalšie štúdium (skupiny predmetov spoločensko-vedného, prírodovedného zamerania). Niektoré školy zaviedli v rámci disponibilných hodín nové predmety (hlavolamatika, práca s textom, osobnostný a sociálny rozvoj, podnikateľská a spotrebiteľská výchova ap.). V 1 subjekte⁸ sa triedy nedelili na skupiny vo vyučovaní biológie a chémie, ako vyžadovali príslušné vzdelávacie štandardy. Negatívom bolo aj nedodržanie minimálneho počtu vyučovacích hodín v 1. – 4. ročníku 8-ročného programu vzdelávania na 1 G⁹ a zredukovanie počtu voliteľných predmetov za celé obdobie vzdelávania na 4 v inom G¹⁰, čo súviselo s prispôbovaním sa úväzkom pedagogických zamestnancov. Táto škola ani neposkytovala možnosť výberu prvého a druhého cudzieho jazyka. Nízky počet hodín informatiky a cudzích jazykov odporoval deklarovaným vlastným cieľom v ďalšom G¹¹. Pozitívom bola príprava obsahu novozavedených predmetov vyučovaných v druhom vyučovacom jazyku pedagógmi na bilingválnom G¹² (kreatívna angličtina, úvod do prírodných vied, úvod do humanitných vied).

Školská inšpekcia zistila najviac nedostatkov v **učebných osnovách** (UO), čo do veľkej miery ovplyvňovalo kvalitu výchovno-vzdelávacieho procesu. Až v 13 školách (44,8 %) neboli UO rozpracované najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu daného ŠVP, prípadne celkom chýbali pre niektoré predmety a ročníky¹³. Časté boli obsahové (chýbajúce tematické celky) a formálne nedostatky UO, alebo nezodpovedali UP školy. Takmer tretina G (31 %) nemala v UO uvedený spôsob realizácie prierezových tém, ich zapracovanie do predmetov bolo len formálne, či v niektorých predmetoch absentovalo a realizácia nebola v súlade so vzdelávacím štandardom alebo platnými právnymi predpismi. Ojedinele sa vyskytli nedostatky v dodržiavaní UO.

Školy deklarovali úpravu podmienok pre **vzdelávanie žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami** (ŠVVP). Odborný servis zabezpečovali najčastejšie výchovní poradcovia v spolupráci s poradenskými zariadeniami, v niektorých školách aj školskí psychológovia. Ponuka vzdelávania pre žiakov so ŠVVP bola niekedy vypracovaná veľmi všeobecne, nezodpovedala personálnym podmienkam školy alebo

⁶ Gymnázium A. Kmeťa, A. Gwerkovej-Göllnerovej 6, Banská Štiavnica

⁷ Gymnázium A. Sládkoviča, M. R. Štefánika 8, Krupina; Cirkevné gymnázium Štefana Mišíka, Radničné námestie 8, Spišská Nová Ves; Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra; Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zseliz; Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec; Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice

⁸ Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec

⁹ Gymnázium A. H. Škultétyho, Školská 21, Veľký Krtíš

¹⁰ Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zseliz

¹¹ Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

¹² Gymnázium A. Kmeťa, A. Gwerkovej-Göllnerovej 6, Banská Štiavnica

¹³ Gymnázium sv. Vincenta de Paul, Bachova 4, Bratislava; Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec; Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra; Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov; Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom; Gymnázium A. Kmeťa, A. Gwerkovej-Göllnerovej 6, Banská Štiavnica; Gymnázium Mateja Hrebendu, Hlavná 431, Hnúšťa; Gymnázium, Štúrova 849, Detva; Gymnázium A. Sládkoviča, M. R. Štefánika 8, Krupina; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves; Cirkevné gymnázium Štefana Mišíka, Radničné námestie 8, Spišská Nová Ves; Spojená škola, org. zložka Piaristické gymnázium Františka Hanáka, A. Hlinku 44, Prievidza

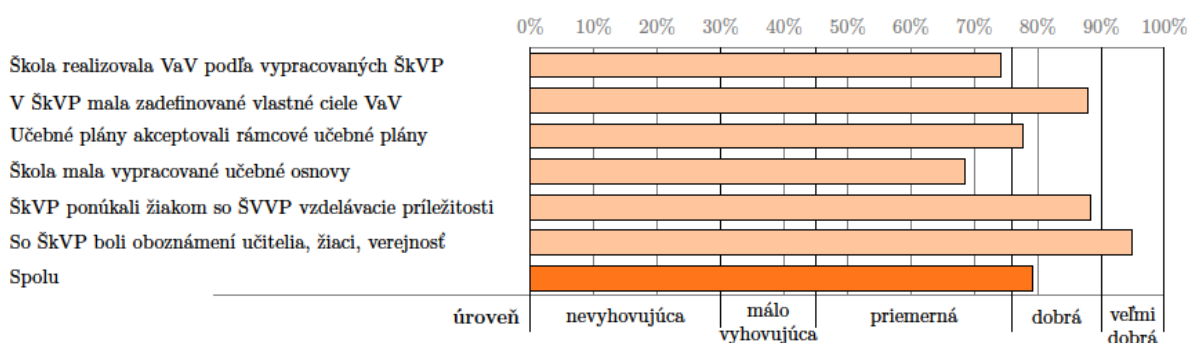
začlenení žiaci nemali vypracované individuálne výchovno-vzdelávacie programy (5 žiaci v 3 G¹⁴).

ŠkVP aj s neskoršími úpravami boli prerokované na zasadnutiach pedagogických rád a rád škôl. Gymnaziá ich zverejňovali na svojich webových sídlach, prípadne len základné informácie z nich s odkazom o mieste uloženia kompletného dokumentu, na ktoré upozorňovali viditeľné oznamy. Nezverejnenie ŠkVP a neprerokovanie v pedagogickej rade a rade školy bolo zriedkavým nedostatkom.

Ojedinele boli citované neplatné školské predpisy, používaná neaktuálna terminológia, chýbali záznamy o revidovaní, čo neumožňovalo poskytovanie plnohodnotných informácií.

Školské vzdelávacie programy boli na dobrej úrovni.

Graf č. 3 Hodnotenie vypracovania školských vzdelávacích programov

Pedagogické riadenie

Kontrolované školy mali vypracované zásadné dokumenty, vnútorné predpisy, pokyny a usmernenia súvisiace s riadením a činnosťou školy. Boli väčšinou komplexné a prerokované na zasadnutí pedagogickej rady. V časti škôl bola dokumentácia v elektronickej podobe. Úroveň vypracovania a vedenia **pedagogickej a ďalšej dokumentácie** nebola vždy dostatočná. Nedostatky (24,1 %) sa vyskytli najmä v nedôslednom vypĺňaní triednych kníh, katalógových listov a triednych výkazov. Na niektorých G boli neúplne vyplnené protokoly o komisionálnej skúške, vyučujúci cudzích jazykov zapisovali učivo do triednych kníh cudzojazyčne, nebol súlad medzi zapísaným a vyučovaným učivom alebo sa zistili menšie nedostatky v trvalosti a správnosti vedenia dokumentácie.

Pozitívnu stránkou v pedagogickom riadení všetkých kontrolovaných škôl bola podpora odborného rastu pedagogických zamestnancov. Plány **kontinuálneho vzdelávania** zahŕňali aktualizčné, inovačné a špecializačné vzdelávanie v oblasti informačných a komunikačných technológií, cudzích jazykov, tvorby ŠkVP, inovatívnych vyučovacích metód ap. a boli zosúladené s vlastnými cieľmi školy. Prínosom v 1 subjekte¹⁵ bolo stanovenie indikátorov kvality kontinuálneho vzdelávania, pomocou ktorého riadiaci pracovníci vyhodnocovali efektívnosť absolvovaného vzdelávania a jeho vplyv na výchovno-vzdelávací proces. Príliš všeobecný plán kontinuálneho vzdelávania v inom subjekte¹⁶ nezohľadňoval aktuálne potreby školy (zabezpečenie vyššej odbornosti vyučovania, resp. jazykového vzdelávania v súvislosti so zriadením bilingválnej triedy).

Vo výkone štátnej správy v prvom stupni a rozhodovaní v súkromných a cirkevných školách niektorí riaditelia neprejavili dostatok kompetentnosti (13,8 %). Vyskytlo sa vydávanie rozhodnutí nad rámec právomocí, vydanie rozhodnutí o individuálnom vzdelávaní žiaka bez uvedenia dôvodu, vydanie rozhodnutia o výchovnom opatrení

¹⁴ Gymnázium A. Sládkoviča, M. R. Štefánika 8, Krupina; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves; Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec

¹⁵ Gymnázium M. Ráfusa, J. Kollára 2, Žiar nad Hronom

¹⁶ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

bez preukázateľného prerokovania v pedagogickej rade alebo nevydanie rozhodnutí o výchovných opatreniach, či rozhodnutia s citáciou nesprávnych právnych predpisov. Slabou stránkou rozhodovania riaditeľa 1 G¹⁷ bolo niekoľko rozhodnutí o oslobodení od vyučovania telesnej a športovej výchovy vydané so spätnou platnosťou a jedno spoločné rozhodnutie v rovnakej veci vydané pre 25 žiakov v inom G¹⁸.

Na takmer všetkých školách bola organizácia **prijímacieho konania** zabezpečená podľa platných právnych predpisov (89,6 %). Forma, rozsah a obsah prijímacej skúšky a kritériá prijímania boli prerokované na zasadnutiach pedagogickej rady s výnimkou 1 subjektu¹⁹. Po vyjadrení rady školy a schválení počtu tried a žiakov 1. ročníkov všeobecne záväznými nariadeniami samosprávnych krajov boli ustanovené prijímacie komisie. Viacero nedostatkov bolo zistených v škole²⁰, kde riaditeľka neprerokovala návrh na otvorenie 1 triedy v pedagogickej rade a rozhodla o počte žiakov bez súhlasu samosprávneho kraja a vyjadrenia rady školy. V kritériách tejto školy neboli stanovené podmienky úspešného vykonania prijímacej skúšky a riaditeľka rozhodla o prijatí uchádzačov pred konaním prijímacej skúšky v 2. termíne, aj keď sa prihlásilo viac uchádzačov, ako bol určený počet prijatých žiakov. Zápis časti takto prijatých uchádzačov bol zrealizovaný ešte pred uskutočnením prijímacej skúšky v 2. termíne. Ojedinele G neurčilo jednotné a v zmysle právnych predpisov kompletne kritériá prijatia, či riaditeľka prijala o 5 žiakov viac, ako bolo stanovené.

Činnosť predmetových komisií, ako **poradného orgánu**, ktorý by mal prispievať k zabezpečeniu jednotného postupu vo výchove a vzdelávaní, plniť kontrolnú a poradnú funkciu, bola slabou stránkou riadenia škôl. Predmetové komisie 9 G (31 %) sa nezaoberali analýzou výchovno-vzdelávacej činnosti a neuplatňovali opatrenia, ktoré by viedli k zlepšeniu výsledkov žiakov. Viac ako polovica predmetových komisií kontrolovaných škôl (51,7 %) nevenovala dostatočnú pozornosť internému vzdelávaniu a vzájomnému odovzdávaniu skúseností. Výraznejšie nedostatky boli zistené v subjekte²¹, kde predmetové komisie s výnimkou 1 neboli plne funkčné. Kladne možno hodnotiť zvýšenú pozornosť venovanú rozvíjaniu čitateľskej gramotnosti vo vyučovaných predmetoch 1 G²².

Pozitívom bolo pedagogické riadenie na 1 G²³, ktoré nevykazovalo žiadne nedostatky.

Vnútrotný systém kontroly a hodnotenia

Vedúci pedagogickí zamestnanci mali vypracovaný systém postupov, foriem, spôsobov **kontroly a hodnotenia žiakov** v 89,6 % kontrolovaných škôl. V 2 G²⁴ bol neúplný a vo viacerých predmetoch neplnil zjednocujúcu funkciu, obsahoval len všeobecné zásady kontroly a klasifikácie žiakov. V ďalšom²⁵ bol len súčasťou dokumentácie predmetových komisií, čím nebol dostupný žiakom ani zákonným zástupcom a verejnosti, hoci pravidlá hodnotenia, podľa slov pedagógov, žiaci poznali. V 4 G²⁶ vnútrotný systém kontroly a hodnotenia žiakov nebol prerokovaný a odsúhlasený v pedagogickej rade, v metodických orgánoch, schválený riaditeľmi škôl a s jeho obsahom neboli žiaci oboznámení. Školská inšpekcia zistila aj výraznejšie nedostatky v spracovaní kritérií hodnotenia a klasifikácie

¹⁷ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

¹⁸ Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, Bratislava

¹⁹ Cirkevné gymnázium Štefana Mišika, Radničné námestie 271/8, Spišská Nová Ves

²⁰ Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

²¹ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

²² Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec

²³ Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, Bratislava

²⁴ Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zselíz; Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra

²⁵ Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice

²⁶ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa; Gymnázium Štúrova 849, Detva; Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

vo viacerých predmetoch a málo účinnú kontrolu hodnotenia žiakov. Všetky školy v prípade výrazného zhoršenia prospechu a správania žiakov informovali zákonných zástupcov.

Plán **vnútorného systému kontroly a hodnotenia zamestnancov** mali takmer všetky kontrolované G (93,1 %). Činnosť vedúcich pedagogických zamestnancov však bola neefektívna, prevažne formálna a málo frekventovaná. Bola slabou stránkou až 19 škôl (65,5 %) a kontrola plnenia prijímaných opatrení absentovala v 20 školách (68,9 %). Zlepšenie si vyžaduje najmä oblasť hospitačnej činnosti s prijímaním opatrení a kontrolou ich plnenia. Vyskytli sa aj nedostatky v jednoznačnosti²⁷ kritérií hodnotenia, absencii vyhodnotenia kontrolnej činnosti za predchádzajúci školský rok²⁸ a formulovanie cieľov kontroly niekedy nesvedčilo o poznaní zásadných problémov školy²⁹. Tieto nedostatky boli prekážkou skvalitňovania výchovno-vzdelávacej činnosti. Možno konštatovať, že fungovanie vnútorného systému kontroly a hodnotenia bolo spolu s činnosťou predmetových komisií najslabším článkom riadenia školy.

Klíma a kultúra školy

Školskú **klímu a kultúru** pomáhali spoluvytvárať slušné vystupovanie žiakov, empatický prístup učiteľov, upravené prostredie škôl poskytujúce pocit bezpečia a vzájomná podpora a spolupráca medzi školou a rodičmi. Klímu ako dobrú hodnotilo 88,5 % učiteľov. Na otázku z dotazníka školskej inšpekcie, čo by žiaci zmenili vo svojej škole, odpovede zameriavali na zmodernizovanie materiálno-technického vybavenia učební a škôl, na zmenu vo vyučovacích formách a metódach tak, aby vyučovacie hodiny boli zaujímavejšie, a na vzťahy učiteľov a žiakov (zlepšenie prístupu niektorých učiteľov k žiakom ale aj viac rešpektu jednotlivcov k učiteľom). G ponúkali žiakom rozmanitú činnosť v čase mimo vyučovania – rozvíjali pestré spoločenské, kultúrne, športové a tvorivé aktivity, pracovalo v nich veľa záujmových útvarov, zapájali sa do množstva projektov a spolupracovali s inými školami a inštitúciami aj na medzinárodnej úrovni. Výrazné medzinárodné úspechy dosiahli žiaci 1 G³⁰ v geografickej a fyzikálnej olympiáde, na svetovom šampionáte National Geographic a na Eurofestivaloch súťaže Odysea mysle. Úspech v medzinárodných výtvarných súťažiach zaznamenala žiačka 1 cirkevného G³¹. Ako najlepšia škola v zapojení a umiestnení sa žiakov v stredoškolskej odbornej činnosti a v športových súťažiach v kraji bolo vyhodnotené iné G³².

Služby školy

Služby školy boli na veľmi dobrej úrovni a patrili k pozitívnym stránkam riadenia. Výchovní poradcovia zabezpečovali poradenstvo pre žiakov, zriedkavejšie ich služby vyhľadali zákonní zástupcovia žiakov, niekedy učители. Riešili osobnostné problémy žiakov spojené so vzťahmi v triednom kolektíve i rodinách, pomáhali poradenstvom v oblasti profesijnej orientácie, niektorí sa venovali diagnostikovaníu sociálnych vzťahov v triedach a sledovali adaptáciu žiakov 1. ročníka. Vyzdvihnúť možno mimoriadne kvalitne vykonávanú činnosť výchovnej poradkyne (kvalifikovaná školská psychologička) v 1 G³³ a prácu 2 výchovných poradcov, ktorí v záujme uľahčenia adaptácie žiakov prímý a osvojenia si efektívnych metód štúdia uskutočňovali psychosociálny výcvik, resp. analýzu prieskumu uplatnenia absolventov. Žiaci so ŠVVP mali zabezpečenú starostlivosť v spolupráci škôl s odbornými zamestnancami poradenských zariadení.

Riadenie školy bolo na dobrej úrovni.

²⁷ Gymnázium Ivana Horvátha, Ivana Horvátha 14, Bratislava

²⁸ Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimmázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zseliz; Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra

²⁹ Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice

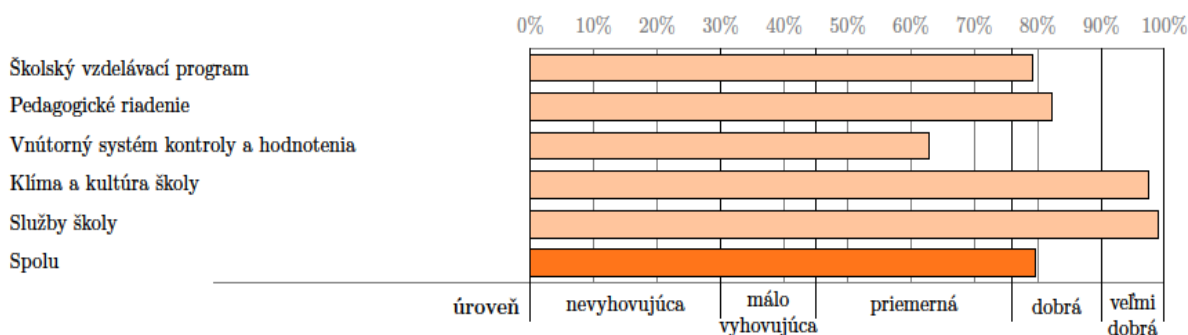
³⁰ Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom

³¹ Spojená škola, org. zložka Piaristické gymnázium Františka Hanáka, A. Hlinku 44, Prievidza

³² Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra

³³ Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom

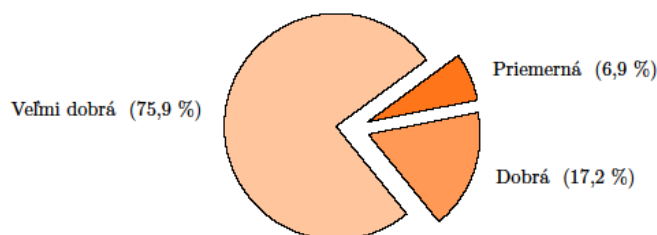
Graf č. 4 Hodnotenie oblastí riadenia školy

PODMIENKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Podmienky výchovy a vzdelávania kontrolovaných subjektov umožňovali realizovať výchovno-vzdelávací proces v súlade so zámerni formulovanými v ŠkVP. Na veľmi dobrej úrovni boli v 22 G, v 5 subjektoch dosiahli dobrú úroveň a 2 G³⁴ boli hodnotené na priemernej úrovni.

Graf č. 5 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia *podmienok výchovy a vzdelávania*

Pozitívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- personálne zabezpečenie procesu výchovy a vzdelávania
- využitie priestorov škôl vo vyučovanom i mimo vyučovacom čase
- zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia žiakov pri výchovno-vzdelávacích činnostiach

Negatívne zistenia z kontrolovaných škôl v oblasti podmienok výchovy a vzdelávania

- nevyužívanie didaktickej techniky a prostriedkov IKT vo vyučovaní napriek dobrej vybavenosti škôl

Personálne podmienky

Silnou stránkou kontrolovaných škôl bolo **personálne zabezpečenie**. Všetci riaditelia a takmer všetci vedúci pedagogickí zamestnanci (87 %) spĺňali kvalifikačné predpoklady a požiadavky na výkon riadiacej funkcie. Výnimkou bolo G³⁵, ktorého zástupkyňa riaditeľ'a neukončila funkčné vzdelávanie v stanovenom termíne, iné G³⁶, kde zástupca riaditeľ'a neabsolvoval funkčné inovačné vzdelávanie a G³⁷ s povereným zástupcom riaditeľ'a bez vykonanej prvej atestácie. Pedagogickí zamestnanci len veľmi zriedkavo

³⁴ Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

³⁵ Cirkevné gymnázium sv. Mikuláša, Štúrova 383/3, Stará Lubovňa

³⁶ Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

³⁷ Piaristická spojená škola sv. Jozefa Kalazanského, Piaristická 6, Nitra

nesplňali kvalifikačné predpoklady³⁸. Vyskytlo sa aj ustanovenie zástupkyne riaditeľa školy v 1 subjekte³⁹ pri nižšom počte tried, než stanovuje právny predpis. V 1 cirkevnom G⁴⁰ bol riaditeľom ustanovený vedúci pedagogický zamestnanec ako priamo nadriadený ostatným pedagogickým zamestnancom s právomocami a činnosťou totožnou s funkciou zástupcu riaditeľa školy. Bola mu o 4 hodiny, v rozpore s právnym predpisom, znížená priama vyučovacia povinnosť.

Kvalifikačné predpoklady a osobitné kvalifikačné požiadavky (odbornosť vyučovania) boli veľmi dobre zabezpečené (97,1 %), čo bolo predpokladom pre zvyšovanie kvality výchovno-vzdelávacieho procesu. Neodborne sa najčastejšie vyučovali predmety výchovného charakteru (hudobná výchova, výtvarná výchova a výchova umením) a predmet technika. Príčinou neodborného vyučovania bolo najčastejšie doplnenie predmetu do úväzku učiteľa. V 1 G riaditeľ školy⁴¹ vyučoval celý úväzok neodborne.

Priestorové podmienky

Vybudovanie **vnútorných a vonkajších priestorov** škôl umožňovalo realizovať ciele obsiahnuté v ŠkVP kontrolovaných subjektov. Školy disponovali klasickými aj odbornými triedami, v menšej miere multimedialnými učebňami. Vnútorne priestory boli spravidla esteticky a funkčne upravené, v niektorých G si stav interiéru vyžadoval rekonštrukciu alebo náhradu vhodnejšími učebňami. Základné učebné priestory a odborné učebne chýbali v 2 školách⁴². Nevybudovanie vonkajších športovísk na 1 G⁴³ malo dopad na v plnom rozsahu zabezpečené vyučovania telesnej a športovej výchovy. Ojedinele zariadenia vonkajších priestorov neboli vyhovujúce z hľadiska bezpečnosti. Pozitívom bolo vybudovanie moderných multifunkčných ihrísk v 2 subjektoch⁴⁴. Školy poskytovali žiakom oddychové a relaxačné zóny. G bez vlastných jedální (telocvični) zabezpečovali stravovanie (vyučovanie a športové aktivity) v susediacich objektoch škôl alebo iných inštitúcií. Areály boli účelne a efektívne využívané na školskú i mimoškolskú činnosť. Bezbariérová úprava vstupov do budov alebo učební nebola v 19 G (65,5 %).

Materiálno-technické podmienky

Vybavenosť učebnicami bola na veľmi dobrej úrovni (93,1 %), len 2 subjekty⁴⁵ vykazovali v tejto oblasti výraznejšie nedostatky. Na väčšine škôl používali učebnice cudzích jazykov zakúpené z prostriedkov rodín žiakov, nakoľko štátom poskytované bezplatné učebnice neboli dodané alebo ich vyučujúci označovali za nevyhovujúce. Mnohé školy využívali náhradné učebnice a texty v rôznych predmetoch, čím kompenzovali chýbajúce učebnice. Niektorí pedagógovia pripravovali vlastné pracovné listy a prezentácie, pri vyučovaní prírodovedných predmetov bola časť vyučovacích hodín realizovaná prostredníctvom výukového portálu Planéta vedomostí, matematického programu GeoGebra alebo elektronickým systémom VERNIER. Učebnými pomôckami (96,5 %) a funkčnou didaktickou technikou (93,1 %), vrátane prostriedkov informačnej a komunikačnej techniky (IKT), boli školy dostatočne zabezpečené. Vybavenie biologických a chemických laboratórií vyhovujúce súčasným požiadavkám chýbalo v 2 G. V rámci starostlivosti o žiakov so ŠVVP sa školská inšpekcia stretla so zakúpením špeciálnych učebných pomôcok, napr. výukový program Lambda pre zrakovo postihnutých žiakov, ktorý pedagógovia efektívne využívali⁴⁶.

³⁸ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa; Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimmnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zselíz

³⁹ Cirkevné gymnázium sv. Jána Krstiteľa, M. R. Štefánika 9, Trebišov

⁴⁰ Cirkevné gymnázium Štefana Mišíka, Radničné námestie 271/8, Spišská Nová Ves

⁴¹ Gymnázium Juraja Fándlyho, Školská 3, Šaľa

⁴² Gymnázium Jána Amosa Komenského s vyučovacím jazykom maďarským, Comenius Gimmnázium, Štúrova 16, Želiezovce – Zselíz; Gymnázium ako org. zložka Spojenej školy, Štúrova 231/123, Spišská Stará Ves

⁴³ Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice

⁴⁴ Gymnázium, Ul. I. mája 905, Púchov; Gymnázium, Školská 2, Dubnica nad Váhom

⁴⁵ Spojená škola – Gymnázium M. Galandu, Horné Rakovce, 1440/29, Turčianske Teplice; Gymnázium, Hlinská 29, Žilina

⁴⁶ Gymnázium Jána Papánka, Vazovova 6, Bratislava

Kompenzačné pomôcky pre žiakov so ŠVVP mali školy (okrem 2 G) zabezpečené v dostatočnom množstve a umožňovali im využívať aj vlastné.

Podmienky na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia v škole

Vypracované **školské poriadky** stanovujúce pravidlá vzťahov medzi žiakmi a pedagogickým personálom zároveň vymedzujúce práva a povinnosti žiakov a ich zákonných zástupcov boli východiskom pre zaisťovanie bezpečnosti a ochrany zdravia. Neboli vždy úplné a dostatočne rozpracované (86,2 %), najčastejšie neobsahovali povinnosti zákonných zástupcov žiakov, v niektorých chýbali ustanovenia týkajúce sa úpravy podmienok na zaistenie ochrany pred diskrimináciou a šikanovaním. Boli prerokované v orgánoch školskej samosprávy, zverejnené v priestoroch škôl a na ich webových sídlach a žiaci sa s nimi oboznámili na triednických hodinách. Nedostatkom v činnosti riaditeľov 3 G⁴⁷ bolo nenahlásenie neospravednenej absencie vyššej ako 15 hodín za mesiac u žiakov plniacich povinnú školskú dochádzku príslušnému orgánu štátnej správy a obci.

Na všetkých G ustanovení koordinátori prevencie postupovali podľa plánu preventívno-výchovných aktivít zameraných na plnenie úloh národných programov. Organizovali podujatia a spoluprácu s mnohými inštitúciami s cieľom rozvíjať prevenciu sociálno-patologických javov. Pocit bezpečia v škole malo 94,7 % žiakov z 1 606 respondentov. K pocitu bezpečnosti prispieval kamerový systém na chodbách a v učebniach v niektorých G. Skutočnosť, že v 17,2 % škôl nevykonávali monitoring správania žiakov, nepotvrdovala dôslednosť a kvalitu práce časti koordinátorov v tejto oblasti.

V dotazníkoch zadaných školskou inšpekciou na otázku, či školský poriadok rieši problematiku **násilia a šikanovania**, kladne odpovedalo 53,3 % respondentov, posúdiť ju nevedelo 39,4 %. Skúsenosť so šikanovaním svojej osoby malo jedenkrát 5,4 %, so šikanovaním spolužiaka sa jedenkrát stretlo 12,9 % respondentov. Seba ako obeť viacnásobného šikanovania uviedlo 4,7 % respondentov, svedkom šikanovania niekoho iného sa viac razy stalo 18,2 % oslovených. Nikdy nezažilo šikanovanie 89,8 % respondentov, svedkom šikanovania nebolo nikdy 68 % opýtaných. Najčastejšie sa šikanovanie prejavilo verbálne (vysmievanie, ponižovanie, urážanie, zastrasovanie) – 29 %, iné prejavy boli zriedkavejšie (napadnutie a bitka, poškodzovanie a ničenie vecí, kyberšikana, vymáhanie peňazí, služieb a vecí). Šikanovanie sa odohrávalo predovšetkým v prostredí školy, najviac počas prestávok (trieda, chodba, toalety) – 24,2 %, počas vyučovania, pred a po vyučovaní menej často. Mimo školy sa odohrávalo v 8,7 % prípadov. So zážitkom zo šikanovania sa obeť a svedkovia najčastejšie zverili spolužiakom – 13,9 %, rodičom – 9,3 % alebo priateľom – 8,5 %. Na triedneho učiteľa sa obrátilo 6,6 % oslovených. Nikomu o šikanovaní nepovedalo 9 % respondentov. K otázke o príčinách neprimeraného správania sa spolužiakov počas vyučovania uviedlo 63,3 % respondentov nedostatočné rešpektovanie učiteľa a 49 % nezaujímavé vyučovacie hodiny.

Spolupráca riadiacich zamestnancov a **žiackych školských rád (ŽŠR)** zriadených na takmer všetkých školách bola rozvinutá rôzne. Aj návrhy, podnety a pripomienky na zapracovanie do školského poriadku vedenia škôl akceptovali v rôznej miere – celkom 40,4 %, čiastočne 38,9 %, čo v súčte predstavuje dobrú úroveň – 79,3 % škôl. Napriek tomu 21,2 % členov ŽŠR nepoznalo meno pedagóga vykonávajúceho funkciu koordinátora prevencie. Ťažiskom činnosti ŽŠR bolo organizovanie rozmanitých podujatí, čo so spoluúčasťou pri riešení otázok výchovy a vzdelávania napomáhalo upevňovať priaznivú školskú klímu.

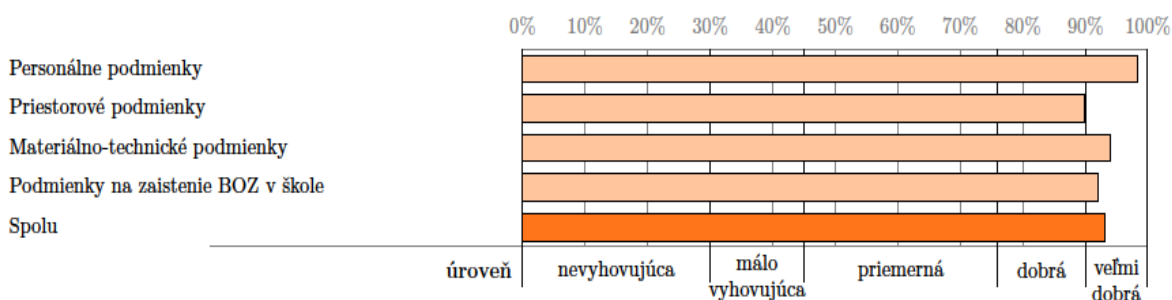
Neuspokojivým zistením bola **organizácia vyučovania** v 5 G (17,3 %), kde nezohľadňovali v plnej miere hygienicko-fyziologické a psychické potreby žiakov dodržiavaním stanoveného času začiatku vyučovania, maximálneho počtu vyučovacích hodín

⁴⁷ Gymnázium A. Sládkoviča, M. R. Štefánika 8, Krupina; Gymnázium Mateja Hrebendu, Hlavná 431, Hnúšťa; Gymnázium, Ul. 1. mája 905, Púchov

v jednom dni alebo zaradením obedňajšej prestávky. V školách bol zabezpečovaný pitný režim možnosťou nákupu nápojov v školských bufetoch a automatoch, pitnou vodou v triedach, prípadne v iných priestoroch. V 89,6 % škôl venovali dostatočnú pozornosť zaisťovaniu bezpečnosti žiakov a zamestnancov pri organizovaní hromadných školských akcií (s predchádzajúcim poučením žiakov o bezpečnosti) a vyhotovovali dôslednú evidenciu úrazov.

Podmienky výchovy a vzdelávania boli na veľmi dobrej úrovni.

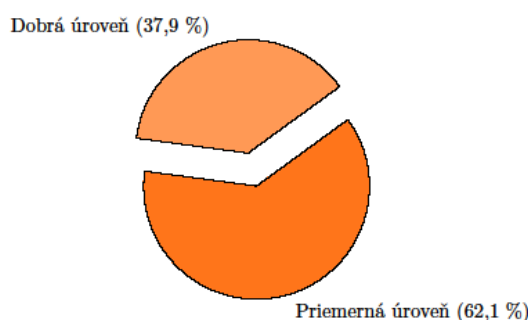
Graf č. 6 Hodnotenie podmienok výchovy a vzdelávania

PRIEBEH A VÝSLEDKY VÝCHOVY A VZDELÁVANIA

Stav, úroveň a priebeh vyučovania a učenia kontrolovali školskí inšpektori počas **1 078** hospitácií, na ktorých sledovali rozvíjanie kľúčových kompetencií vo vyučovacích predmetoch vzdelávacích oblastí **jazyk a komunikácia** (slovenský jazyk a literatúra, slovenský jazyk a slovenská literatúra, anglický jazyk, nemecký jazyk, francúzsky jazyk, ruský jazyk – 373), **človek a príroda** (fyzika, seminár z fyziky, chémia, biológia – 260), **človek a spoločnosť** (dejepis, geografia, občianska náuka, náuka o spoločnosti, ekonomika – 176), **človek a hodnoty** (náboženstvo – 9), **matematika a práca s informáciami** (matematika, informatika – 243), **zdravie a pohyb** (telesná a športová výchova, športová príprava – 11). Školy navštevovalo 8 481 žiakov, z ktorých bolo 293 žiakov so ŠVVP (so zdravotným znevýhodnením 102, s nadaním 191). Výchovno-vzdelávací proces hodnotila školská inšpekcia na dobrej úrovni v 11 G a na priemernej úrovni v 18 G.

Graf č. 7 Percentuálny pomer výsledkov hodnotenia priebehu výchovy a vzdelávania

Výchovno-vzdelávací proces bol na sledovaných G na priemernej úrovni, 11 G malo dobrú úroveň. Formulovanie vzdelávacích cieľov nebolo vždy jasné a jednoznačné (79 %). Individuálne vzdelávacie potreby žiakov so ŠVVP pedagógovia spravidla zohľadňovali, menej často uplatňovali diferencovaný prístup k jednotlivcom prihliadajúc na individuálne vzdelávacie schopnosti a rozdielne učebné štýly (44,4 %). Školy sa vyznačovali priaznivou atmosférou, rešpektom v interpersonálnej komunikácii, úpravou prostredia a prístupom pedagógov vzbudzovali záujem a aktivitu žiakov. Najlepší výsledok dosiahli v oblasti

rozvíjania kognitívnych a komunikačných kompetencií. Slabou stránkou výchovno-vzdelávacieho procesu bolo rozvíjanie kompetencií k tímovej práci (47,7 %), a k celoživotnému vzdelávaniu (52,5 %).

Efektivitu zvolených vyučovacích metód pri osvojovaní nových poznatkov a napĺňanie cieľov pedagógovia sledovali najmä v priebehu vyučovacích hodín, kontrola dosiahnutia cieľov na konci vyučovacej hodiny vykazovala rezervy. Vo výchovno-vzdelávacom procese bolo zjavné slabé uplatňovanie prostriedkov IKT (31,8 %), čo nevytváralo možnosti na zvýšenie príťažlivosti vyučovania a najmä na rozvíjanie digitálnych zručností žiakov. Výrazne pozitívne (90,6 %) boli žiaci vedení k dodržiavaniu poriadku a čistoty, dobrej organizácii práce a k upevňovaniu správnych pracovných návykov a postupov.

Pozitívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín

- rozvíjanie pracovných návykov a zručností žiakov
- priaznivá atmosféra a vzájomný rešpekt v interpersonálnej komunikácii
- aktivita a záujem žiakov

Negatívne zistenia z jednotlivých hospitovaných hodín

- nedostatočné rozvíjanie kompetencií v oblasti digitálnej gramotnosti
- nediferencovanie úloh a činností vo vzťahu k odlišným schopnostiam a učebným štýlom žiakov
- miera rozvíjania hodnotiacich a sebahodnotiacich kompetencií

K rozvíjaniu **poznávacích kompetencií** (85,9 %) pedagógovia pristupovali prostredníctvom stanovovania konkrétnych, vecných a podnetných cieľov, pričom využívali monologické aj dialogické metódy a zadávali úlohy rôzneho typu a náročnosti. Uplatňovaním medzipredmetových vzťahov a využívaním príkladov z praxe na vyučovacích hodinách sa usilovali viesť žiakov k pochopeniu javov. Nové učivo podávali zrozumiteľne, s dôrazom na logické súvislosti a postupnosť. Zadávali úlohy prevažne na zapamätanie, reprodukciu a aplikáciu, menej časté bolo rozvíjanie funkčnej gramotnosti hľadaním prepojenia medzi faktami, vyvodzovaním záverov uvažovania, formulovaním argumentov a nachádzaním dôkazov (66,3 %). Zriedkavo podporovali rozvíjanie kritického myslenia a kreativity. Posilňovanie poznávacích kompetencií sa realizovalo uplatňovaním spätnej väzby najviac v priebehu vyučovacej hodiny. Žiaci dokázali reprodukovať nadobudnuté vedomosti správne, použiť ich pri riešení úloh, vedeli formulovať podstatné myšlienky, zaujať stanovisko k problémom, niekedy však v rámci triedy na rozdielnej úrovni. Prípadné chyby korigovali zväčša spoločným hľadaním správnych riešení v riadenej diskusii pod vedením pedagógov, ktorí niekedy bez poskytnutia dostatočného priestoru žiakom prinášali hotové riešenia, čím sa prejavovalo dominantné postavenie učiteľa. Keď mali žiaci niektorých tried možnosť pracovať s náročnejšími problémovými úlohami, úlohami s divergentným riešením, či preukázať schopnosť netradičných a tvorivých riešení, úlohy zvládali. Rozvíjanie poznávacích kompetencií oslabovalo v nedostatočnej miere uplatňované zadávanie diferencovaných úloh zohľadňujúcich individuálne schopnosti a učebné štýly žiakov, ich rozdielne vzdelávacie potreby. Ojedinele venovali minimálnu pozornosť žiakom so ŠVVP.

V oblasti **jazyk a komunikácia** vo vyučovaní prevažovali výkladovo-ilustratívne a informačno-receptívne metódy a frontálna práca, na hodinách slovenského jazyka a literatúry analyzovali rôzne druhy textov, rozbor však nie vždy vychádzal z dobrej znalosti techník práce s textom. Vo vyučovaní cudzích jazykov pedagógovia jazykovo zdatnejším žiakom niekedy zadávali viac náročnejších úloh zameraných na zvýšenie ich jazykového potenciálu. V **dejepise** kládli dôraz na aplikáciu predchádzajúceho učiva v orientácii v čase a priestore a hľadanie súvislosti medzi historickými udalosťami a ich príčinami.

V **matematike** bola pozornosť žiakov pomerne často smerovaná k aplikácii naučených vzorcov, menej k logickému mysleniu, preto možno vyzdvihnúť zriedkavejšie uplatňované náročné úlohy z finančnej a poistnej matematiky a „matematizáciu“ reálnych situácií. Vo vzdelávacej oblasti **človek a príroda** bolo využívanie učebných pomôcok a didaktickej techniky najviac zastúpené, čo uľahčovalo pochopenie poznatkov a osvojenie nových vedomostí.

Učítelia väčšinou kládli dôraz na kultúru reči, podnecovali k aktívnemu prejavu a rozvíjaniu **komunikačných kompetencií** (83,9 %) kladením stimulujúcich otvorených otázok. Na sledovaných vyučovacích hodinách sa žiaci vyjadrovali aktívne (74,9 %). Priestorom, v ktorom sa kládol dôraz na komunikačné zručnosti a čítanie s porozumením, boli najviac predmety zo vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia. Takmer na všetkých sledovaných hodinách boli rozvíjané receptívne komunikačné zručnosti prostredníctvom vypočítaného alebo prečítaného textu, vyhľadávania informácií alebo ich interpretácie. Pri analýze súvislých i nesúvislých textov ústnou i písomnou formou žiaci prezentovali svoje vedomosti v ucelených jazykových prejavoch, len zriedkavejšie sa obmedzovali na strohé vyjadrenia (spravidla v predmete druhý cudzí jazyk súc obmedzovaní menej rozvinutou slovnou zásobou). Pozitívom bolo, že vo vyučovaní cudzích jazykov sa len málokedy vyskytlo používanie materinského jazyka pri zadávaní úloh alebo preklade neznámych výrazov. Pedagógovia vysvetľovali neznáme lexikálne jednotky a pojmy výkladovým prekladom alebo opisným spôsobom a v nižších ročníkoch osobitne dbali aj na fonetickú správnosť ústneho prejavu. Aktívny jazykový prejav žiakov bol rozvíjaný aj zdôrazňovaním potreby komentovať postupy riešenia úloh pri tabuli v matematike, fyzike a chémii alebo pri prezentácii riešenia úloh v ostatných predmetoch. Ojedinele bol verbálny prejav žiakov obmedzovaný prevahou prejavu učiteľa a uzavretými otázkami. Žiaci zvládali pojmový aparát vyučovaných predmetov, odbornú terminológiu uplatňovali správne. Kultúra rečového prejavu bola podporovaná následnou korekciou prípadných chýb, hľadaním gramaticky, štylisticky i logicky správnych vyjadrení.

Príležitosti na rozvíjanie **kompetencií v oblasti využívania IKT** boli pedagógmi málo vytvárané, umožnili žiakom preukázať digitálne zručnosti na približne tretine sledovaných hodín (31 %). V ŠKVP sa školy charakterizovali ako moderné vzdelávacie inštitúcie uplatňujúce inovatívne vyučovacie metódy, a tak nízka miera využívania IKT vo vyučovaní nezodpovedala deklarovanej skutočnosti. Prostriedky IKT boli primárne uplatňované na powerpointovú prezentáciu nového učiva alebo žiackych domácich заданий a úloh, ojedinele na riešenie on-line cvičení. Zriedkavejšie to bolo pri používaní výukových softvérov (Planéta vedomostí, GeoGebra, Tracker, Audacity, Coach 6) a interaktívnej tabule. Pri práci s interaktívnou tabuľou žiaci potvrdili, že ovládajú jej funkcie a dokázali postupovať primerane rýchle. Ojedinelým bolo poskytovanie informácií, testov a úloh súvisiacich s preberanou témou prostredníctvom e-learningu s využitím portálov Edupage a Bezkriedy. Na niektorých sledovaných vyučovacích hodinách sa objavila práca s tabletami, notebookmi alebo mobilnými telefónmi. Školy, ktoré sa zapojili do projektu *eTwinning* (výmena nápadov a realizácia projektov s partnerskými školami cez internet), umožňovali svojim žiakom popri rozvíjaní digitálnych zručností formovať aj sociálne, občianske, komunikačné a ďalšie kompetencie. Možno skonštatovať, že pedagógovia využívali dostupné výukové programy a iné nástroje a zdroje z internetu v nedostatočnej miere. Napriek malej frekvencii ich využitia boli účelne využité na niekoľkých hodinách precvičovania učiva alebo overovania vedomostí prostredníctvom interaktívnej tabule (ojedinele tabletov), pri expozícii vyučovania hodín vo vzdelávacej oblasti jazyk a komunikácia, pri meraniach a ich vyhodnoteniach v predmete fyzika. Powerpointové prezentácie vyučujúcich boli niekedy len doplnením výkladu a pasívnym premietaním obrázkov. Ojedinele boli prostriedky IKT použité celkom bezúčelne (odpisovanie informácií z prezentácie do zošitov).

K stránkam výchovno-vzdelávacieho procesu, ktoré majú rezervy v zlepšovaní, patrilo rozvíjanie **občianskych a sociálnych kompetencií** (56,9 %). Výsledkom menej

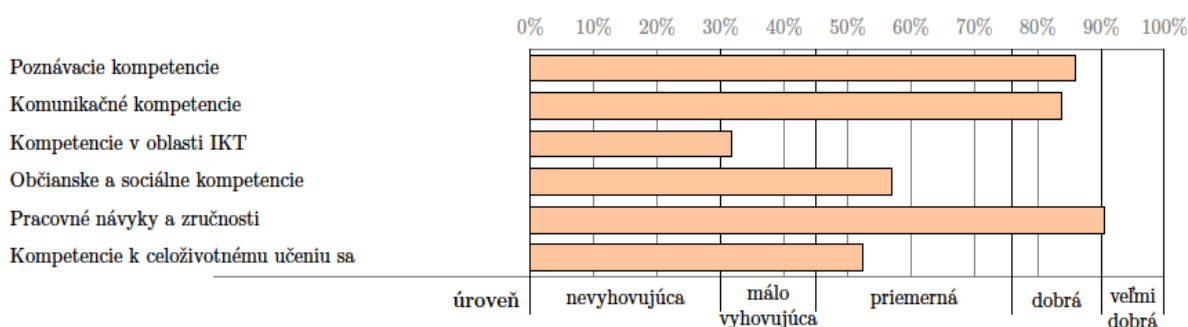
častých príležitostí pre podporu tímovej práce a práce vo dvojiciach bolo, že žiaci mohli nadobúdať skúsenosti a zručnosti v tejto oblasti na 45,6 % vyučovacích hodín. Najčastejšie sa práca vo dvojiciach vyskytovala vo vyučovaní cudzích jazykov, kde pri primeraných stimuloch bola prostriedkom aktivizácie žiakov a dynamizácie vyučovania, žiaci sa vzájomne dopĺňali a pomáhali si. Efektivita práce v skupine bola vo veľkej miere závislá od kvality prípravy, premyslenia obsahu, štruktúry a organizácie vyučovacej hodiny. Niekedy sa ukázalo, že žiaci nie vždy vedeli prakticky uplatňovať tímovú spoluprácu, že im chýbali skúsenosti z práce takouto organizačnou formou. Z tohto hľadiska možno pozitívne hodnotiť realizáciu vyučovania niekoľkých hodín v oblasti človek a spoločnosť⁴⁸. Možnosti prejavíť svoj hodnotový postoj a názor poskytovali vyučujúci na 66,6 % sledovaných hodín, na ktorých sa žiaci vyjadrovali k témam širokého záberu a dokázali primerane argumentovať na obhajobu svojich stanovísk a preukázať pri tom rešpekt k iným.

Pozitívom bolo rozvíjanie **pracovných návykov a zručností**. Žiaci boli vedení k efektívnemu využívaniu času, správnej organizácii práce a dodržiavaniu pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia na 90,6 % vyučovacích hodín. Vyučujúci zdôrazňovali význam správnych pracovných postupov najmä pri manuálnych činnostiach na praktických cvičeniach a vyučovaní v laboratóriách. Prízvukovali bezpečnosť vykonávaných úkonov dohliadali na ich realizáciu. Jedným z dôležitých aspektov plánovania činností na hodinách telesnej a športovej výchovy a športovej prípravy bola bezpečnosť a ochrana zdravia. Rozvoj pracovných zručností sa prejavoval najmä v práci s učebnými pomôckami a IKT technikou.

Sebahodnotenie a hodnotenie výkonov rovesníkov nemalo na hospitovaných vyučovacích hodinách veľkú podporu (34,2 %), čo neumožňovalo formovať **kompetencie žiakov k celoživotnému vzdelávaniu**. V dôsledku toho žiaci často nedokázali pomenovať prednosti a nedostatky vo svojej práci, ich argumentácia pri hodnotení spolužiaka bola povrchná a nekorešpondovala s reálnymi výkonmi. Pedagógovia hodnotili žiacke výkony predovšetkým verbálnymi vyjadreniami, hodnotenie klasifikáciou bolo málo zastúpené (36,6 %).

Stav a úroveň vyučovania a učenia sa boli na priemernej úrovni.

č. 8 Hodnotenie rozvíjania kľúčových kompetencií

Záver

Výchovu a vzdelávanie gymnáziá uskutočňovali podľa **školského vzdelávacieho programu**, ktorý z hľadiska štruktúry a obsahu nespĺňal vždy kritériá kvalitného rozpracovania štátneho vzdelávacieho programu. Najslabšou súčasťou vypracovania boli učebné osnovy. Nerozpracovaním najmenej v rozsahu vzdelávacieho štandardu, či absencia ich vypracovania pre niektoré tematické celky, predmety alebo ročníky, znižovali možnosť poskytovania kvalitného gymnaziálneho vzdelávania. Zapracovanie prierezových tém bolo pomerne často neúplné, formálne a ich realizácia vykazovala nedostatky. Kvalita vypracovania vlastných poznámok k učebným plánom, prípadné nevypracovanie či nejednoznačnosť mali v niektorých subjektoch za následok nedelenie tried na skupiny,

⁴⁸ Gymnázium Ivana Kupca, Komenského 13, Hlohovec

nedodržanie minimálneho počtu vyučovacích hodín počas štúdia alebo neposkytnutie možnosti výberu prvého a druhého cudzieho jazyka. Silnou stránkou vypracovaných školských vzdelávacích programov bolo stanovenie vlastných cieľov výchovy a vzdelávania, ktoré zodpovedalo profilácii škôl. Školské vzdelávacie programy deklarovali vytvorenie podmienok na vzdelávanie pre žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálne výchovno-vzdelávacie programy ojedinele neboli vypracované.

Pedagogické riadenie sa opieralo o súbor školských dokumentov, vnútorných predpisov a usmernení. Pedagogická a ďalšia dokumentácia nebola na všetkých kontrolovaných gymnáziách vedená sústavne a dôsledne v súlade so zákonmi a predpismi, nedostatky sa týkali najmä triednych kníh, katalógových listov a protokolov o komisionálnych skúškach. Silnou stránkou škôl bola podpora odborného rastu pedagogických zamestnancov, čo vytváralo predpoklad pre nárast kvality realizovaného výchovno-vzdelávacieho procesu. Rozhodovanie riaditeľov v súkromných a cirkevných školách a výkon štátnej správy v prvom stupni boli niekedy poznamenané nedostatkom kompetentnosti a vydaním rozhodnutí nad rámec právomocí. Prípravu, organizáciu a realizáciu prijímacieho konania gymnáziá dobre zabezpečili, zriedkavejšie sa vyskytlo stanovenie nejednoznačných, nekomplexných kritérií alebo nestanovenie hranice vykonania/nevykonania prijímacej skúšky. Najslabšou stránkou riadenia školy bola činnosť poradných orgánov a účinnosť vnútorného systému kontroly a hodnotenia. Práca predmetových komisií mala veľké rezervy v internom vzdelávaní a v analýze výsledkov žiakov s cieľom zvyšovať úroveň výchovno-vzdelávacieho procesu a skvalitňovať pripravenosť absolventov na ďalšie vzdelávanie.

Nedôsledná analýza zistení a častá absencia prijímania opatrení a kontroly ich plnenia vyústila do neefektívnosti vnútorného systému kontroly a hodnotenia, najmä v oblasti kontroly a hodnotenia zamestnancov. Priaznivá klíma a príjemná pracovná atmosféra boli silnou stránkou kontrolovaných subjektov. Spolupráca školy a zákonných zástupcov žiakov bola tiež dobre rozvinutá. Najsilnejšou stránkou škôl boli služby školy – práca výchovných poradcov. Využívali ich prevažne žiaci pri riešení osobnostných a študijných problémov, veľmi často v súvislosti s profesijným nasmerovaním.

Podmienky výchovy a vzdelávania, za ktorých sa realizoval výchovno-vzdelávací proces, boli na veľmi dobrej úrovni. Personálne zabezpečenie kvalifikovanými pedagogickými zamestnancami, starostlivosť o ich odborný rast, ako i priestorové a materiálno-technické vybavenie vytvárali priestor pre nárast kvality edukačného procesu. Kvalifikačné požiadavky na výkon riadiacej funkcie spĺňali všetci riaditelia. Priestory škôl estetickou úpravou a vybavením prispievali k priaznivej klíme a umožňovali realizovať školské vzdelávacie programy. Bezbariérová úprava sa nachádzala v približne tretine budov. Školy disponovali dostatkom učebných pomôcok a nedostatok niektorých učebníc kompenzovali inými učebnými textami. Napriek dobrej vybavenosti škôl didaktickou technikou a prostriedkami IKT, ich využívanie bolo slabou stránkou gymnázií. Silnou stránkou bola bezpečnosť a ochrana zdravia žiakov napriek istým nedostatkom v monitorovaní správania sa žiakov ako dôležitého prvku prevencie a v organizácii vyučovania.

Výchova a vzdelávanie sa na kontrolovaných gymnáziách uskutočňovala v priaznivej atmosfére vzájomného rešpektu a spolupráce pri výraznej podpore dodržiavania pravidiel bezpečnosti a ochrany zdravia. Najlepšie výsledky školy dosiahli v oblasti rozvíjania kognitívnych kompetencií. Ťažiskom bolo zadávanie úloh na zapamätanie a aplikáciu, pričom žiaci dokázali nadobudnuté vedomosti správne použiť pri riešení úloh a zaujať stanovisko. Ak mali možnosť pracovať s náročnejšími problémovými úlohami a úlohami s divergentným riešením, preukázali schopnosť zvládnuť ich. Priestorom na zlepšenie je zohľadňovanie individuálnych schopností a zručností žiakov zadávaním diferencovaných úloh a uplatňovanie spätnej väzby na konci vyučovacej hodiny. Pedagógovia rozvíjali komunikačné kompetencie prostredníctvom čítaného aj vypočutého textu, v prevažnej väčšine dbali na ucelenosť jazykových prejavov žiakov a ich jazykovú kultúru. Väčšiu pozornosť treba venovať

rozvíjaniu občianskych, sociálnych kompetencií a kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu s dôrazom na osvojovanie si správnych návykov v práci v tíme a nácvik zručností pri sebahodnotení a hodnotení výkonov spolužiakov. Niekedy prevažoval verbálny prejav pedagógov, čo žiakom neposkytovalo dostatok priestoru na rozvíjanie komunikačných aj sociálnych kompetencií. Napredovanie v rozvíjaní digitálnych zručností nebolo na požadovanej úrovni, vytváranie príležitostí v tejto oblasti si vyžaduje i vzhľadom na hardvérové, softvérové zabezpečenie škôl a učebné preferencie žiakov výrazné zlepšenie. Pozitívne bola hodnotená oblasť pracovných návykov a zručností.

Oblasti vyžadujúce zlepšenie

- kvalita vypracovania učebných osnov
- vypracovanie vlastných poznámok k učebným plánom
- účinnosť systému kontroly a hodnotenia
- činnosť a zaangažovanosť predmetových komisií smerom ku skvalitňovaniu výchovno-vzdelávacieho procesu
- rozvíjanie poznávacích kompetencií v intenciách rozvoja kritického myslenia a funkčnej gramotnosti
- vytváranie príležitostí na rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov v oblasti digitálnych zručností, sociálnych spôsobilostí a kompetencií k celoživotnému učeniu sa

Opatrenia na odstránenie zistených nedostatkov

Štátna školská inšpekcia uložila kontrolovaným subjektom prijať opatrenia na odstránenie nedostatkov k zisteným porušeniam všeobecne záväzných právnych a interných predpisov, uplatnila odporúčania, uložila opatrenia, alebo riaditeľom kontrolovaných subjektov uložila prijať opatrenia na skvalitnenie úrovne pedagogického riadenia, podmienok výchovy a vzdelávania a výchovno-vzdelávacieho procesu. Najviac opatrení sa vzťahovalo na nedostatky vo vypracovaní a realizácii učebných osnov a na nesystematickú a málo efektívnu kontrolnú činnosť.

Odporúčania a podnety

Riaditeľom gymnázií

- zefektívniť kontrolný systém zameraný na kvalitu vypracovania a realizáciu učebných osnov, na vzdelávaciu a kontrolnú činnosť predmetových komisií, na rozvíjanie občianskych, sociálnych zručností a kompetencií k celoživotnému vzdelávaniu sa a na uplatňovanie didaktickej, informačnej a komunikačnej techniky vo vyučovacom procese
- vypracovať poznámky k učebným plánom s ohľadom na konkrétne podmienky školy

Metodicko-pedagogickému centru

- zvýšiť ponuku programov kontinuálneho vzdelávania zameraných na inovačné prístupy vo výchovno-vzdelávacom procese a rozvíjanie kľúčových kompetencií žiakov
- zameriavať ďalšie vzdelávanie pedagógov na rozvíjanie vyučovacích techník a stratégií stimulujúcich sebareflexiu a kooperáciu žiakov